

Kansalaisopistojen liitto KoL/Medborgarinstitutens förbund MiF:n sekä Förbundet för arbetar- och medborgarinstitut i Svenskfinland FAMI rf:n lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: HE 95/2012 vp eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Lakiesityksen mukaan vapaan sivistystyön rahoituksessa ei otettaisi huomioon vuonna 2013 kustannustason muutoksia eikä vuonna 2015 arvioidun ja toteutuneen kustannustason erotuksesta aiheutuvia tarkistuksia.

Esitetyillä väliaikaisilla muutoksilla on **merkittävä** vaikutus vapaan sivistystyön ja kansalais- ja työväenopistojen toimintaan. Kansalaisopistojen rahoituspohjat koostuvat valtionosuudesta (57%, ei korvamerkitty joten usein todellisuudessa pienempi), ylläpitäjän maksuosuudesta (vaihtelee nykyisin 0-55%:n välillä) sekä kurssimaksutuloista. Kun valtio leikkaa ensin kuntien valtionosuuksia, kunnat opistojen nykyisinä pääasiallisina ylläpitäjinä pienentävät kansalaisopistojen rahoitusta, minkä jälkeen valtio leikkaa vielä erikseen kansalaisopistojen valtionosuuksia. Tästä seuraa, että on syytä tarkastella kriittisesti myös sitä, mikä olisi paras ylläpitäjätaho kansalais- ja työväenopistoille sekä miten varmistetaan se, että opistoille kuuluvat valtionosuudet todella tulevat vapaaseen sivistystyöhön.

Leikkausten seurauksena kansalaisopistojen on nostettava kurssimaksutuloja, mistä seuraa, että opiston toimintaan voivat osallistua vain maksukykyiset kansalaiset. Leikkaukset lisäävät täten sivistyksellistä ja koulutuksellista epätasa-arvoa ja lisäävät polarisaatiota: ne, joilla menee jo hyvin, voivat entistä paremmin ja ne, jotka hyötyisivät eniten kansalaisopiston toiminnasta, eivät voi osallistua toimintaan. Samanaikaisesti valtio leikkasi merkittävästi kansalaisopistojen opintoseteliavustuksia, jotka mahdollistivat työttömien, erityisryhmien, alhaisen pohjakoulutuksen omaavien sekä maahanmuuttajien osallistumista. Eniten leikkauksista kärsivät haja-asutusalueiden pienituloiset vähän koulutetut ihmiset alueilla, joissa ei ole muita koulutus-, kulttuuri- tai itsensä kehittämismahdollisuuksia. Pääkaupunkiseudullakin kymmenet tuhannet suomalaiset jäävät vuosittain kurssien ulkopuolelle.

Kansalaisten sivistystarve kansalais- ja työväenopistoissa ei pienene kuntia tai opistoja yhdistämällä. Vuosittain opistoissa opiskelee noin 630 000 netto- ja n. 1,1 milj. brutto-opiskelijaa.

Samaan aikaan kun resurssit vähenevät, opistoille asetetut toiveet ja tavoitteet kasvavat. Paheksomme ja vastustamme niukkeneviä resursseja, mutta olemme mielellämme mukana kehittämässä yhteiskuntaa, joka osaa hyödyntää nykyistä enemmän kansalaisopistojen käyttämättömiä mahdollisuuksia ja potentiaalia muun muassa yhteiskuntatakuuseen, maahanmuuttajien kotoutumis- ja omaehtoiseen koulutukseen, työelämässä jaksamiseen sekä työelämävalmiuksien kehittämiseen liittyvissä kysymyksissä. Vapaan sivistystyön eri

oppilaitosmuodot voivat tehdä näissä asioissa myös keskenään nykyistä enemmän hedelmällistä yhteistyötä alueellisilla ja paikallisilla tasoilla.

Helsingissä 23.10.2012

Liisa Vornanen
puheenjohtaja, KoL

Gunborg Gayer
puheenjohtaja, FAMI

Jaana Nuottanen
toiminnanjohtaja, KoL

Ulrica Taylor
toiminnanjohtaja, FAMI